

Vzdělávací oblast: JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace má důležité postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří ke znakům všeobecné vyspělosti absolventa naší základní školy. Jazykové vzdělávání vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a sdělovat svoje myšlenky a pocity, účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání, to vše v ústní i písemné podobě.

Vzdělávací oblast je realizována prostřednictvím těchto předmětů: český jazyk a literatura, anglický jazyk a německý jazyk.

Český jazyk a literatura

Charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět český jazyk a literatura je vyučován ve všech ročnících 1. stupně. Jeho obsahem je naplňování očekávaných výstupů vzdělávacího oboru český jazyk a literatura stanovených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a související očekávané výstupy průřezových témat.

Vzdělávací obsah tohoto oboru je rozdělen do tří složek : Komunikační a slohová výchova, Jazyková výchova a Literární výchova. Ve výuce se obsah složek vzájemně prolíná.

Časová dotace v jednotlivých ročnících je uzpůsobena takto:

1.,2.,3. ročník: 9 hodin týdně

4.,5.ročník: 7 hodin týdně

Na 1. stupni je naším prvořadým cílem vytvořit žákům vzdělávací nástroje – čtení a psaní. Přitom klademe důraz na čtení s porozuměním a spisovnou podobu jazyka, tvůrčí činnost, spolupráci a vytváření správných postojů k učení.

Dovednosti, které si v jeho rámci žáci osvojují, jsou důležité nejen pro vzdělávání v rámci oblasti Jazyk a jazyková komunikace, ale umožňují získávání poznatků ve všech dalších předmětech a oborech.

Výuka probíhá většinou v kmenových třídách a směřuje k osvojování a rozvíjení čtenářských dovedností žáků, obohacování jejich slovní zásoby, k ovládnutí základních jazykových jevů pro dorozumívání a vytváření vztahu k literárním hodnotám. Dalším způsobem naplňování cílů předmětu jsou návštěvy knihoven, práce s knihou, časopisy a texty na internetu. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností, tomu je podřízena i výuka gramatiky.

V rámci tohoto předmětu jsou naplňovány tyto výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

- seznamujeme žáky s metodami potřebnými k osvojování učiva
- vedeme žáky k využívání osvojených dovedností z jazykového vzdělávání v jiných oblastech

- vedeme žáky k systematickému vyhledávání informací a jejich využití v procesu učení
- vedeme žáky k aplikaci naučených pravidel pravopisu a jejich vzájemnému propojení
- seznamujeme je s mluvnickými a literárními termíny souvisejícími s probíraným učivem
- budujeme u žáků pozitivní vztah ke čtení, zdokonalování se a posuzování vlastního pokroku

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k samostatnému řešení problému, popřípadě za pomoci učitele nalézá pravidla, kterými se řídí probírané mluvnické jevy
- klademe důraz na samostatné odstraňování případných chyb v textu a odůvodnění správného řešení
- motivujeme žáky k nalézání různých řešení problému a dokončování úkolů
- vedeme žáky k hodnocení dosažených výsledků

Kompetence komunikativní

- vedeme žáky ke zdokonalování ve výstižném a kultivovaném projevu
- vedeme žáky k porozumění probíraným literárním textům
- pomocí literárního i gramatického učiva motivujeme žáky k rozšiřování slovní zásoby
- podporujeme u žáků správné vyjadřování, srozumitelné a souvislé, vedeme je ke správné stavbě větných celků, k vyprávění, k prezentaci svých myšlenek
- podporujeme dovednost naslouchání druhým a obhájení svého názoru

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky ke spolupráci a diskuzi v malých skupinách i v rámci celé třídy
- podporujeme spolupráci na vytváření pravidel ve třídě a při práci v týmu
- motivujeme žáky k vzájemnému respektu a úctě k sobě samému i k druhým lidem, pomáháme mu budovat sebedůvěru
- motivujeme žáky k rozpoznání nevhodného chování, uvědomění si možných důsledků
- vyžadujeme, aby žák respektoval pokyny pedagogů

Kompetence občanské

- seznamujeme žáky s naším slovesným dědictvím a učíme je chápat jeho význam, budujeme smysl pro kulturu a tvořivost
- vedeme žáka k zodpovědnosti, k tomu, aby dokázal požádat o pomoc a pomoc nabídnout
- seznamujeme žáky s literárními díly jiných národů a etnik, odmítáme xenofobii
- vedeme žáky k uvědomění si svých práv a povinností, respektování druhých lidí, odmítání hrubého jednání

Kompetence pracovní

- vyžadujeme dodržování hygienických pravidel pro čtení a psaní

- vedeme žáky k přípravě a udržování pořádku jejich učebního prostoru
- vedeme žáky k ochraně kulturních a společenských hodnot

Kompetence digitální

- vedeme žáky k získávání, vyhledávání, kritickému posuzování, spravování a sdílení dat, informací a digitálního obsahu
- učíme žáky využívat digitální technologie k usnadnění, zefektivnění a zkvalitnění výsledků své práce
- žáci jsou vedeni k vytváření a upravování digitálního obsahu a vyjadřování se za pomoci digitálních prostředků

Předmětem se prolínají tato průřezová témata:

MDV – Receptivní činnosti - kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

Pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě; rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných; hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů); hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením; chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel; identifikování základních orientačních prvků v textu.

MDV – Receptivní činnosti - Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

Různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce; rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem; hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od stereotypů zobrazovaných medií, jako reprezentace reality); vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje); identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá; identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě).

MDV – Receptivní činnosti - Stavba mediálních sdělení

Příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií); principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), nezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost); příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající).

MDV – Receptivní činnosti - Vnímání autora mediálních sdělení

Identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení; výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci; prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu.

MDV - Receptivní činnosti – Fungování a vliv médií ve společnosti – Organizace a postavení médií ve společnosti, faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na

jejich chování, způsoby financování médií a jejich dopady, vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy. Role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování, role médií v politickém životě (před volební kampaně a jejich význam), vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti), role médií v politických změnách).

MDV -Produktivní činnosti -Tvorba mediálního sdělení – tvorba mediálního sdělení – uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení.

Multikulturní výchova – kulturní diference

Jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, člověk jako nedílná jednota tělesné a duševní schránky i jako součást etnika, poznávání vlastního kulturního zakotvení, respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy, základní problémy sociokulturních rozdílů v ČR a v Evropě)

Multikulturní výchova – lidské vztahy

Právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci; udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženské, zájmové nebo generační příslušnost; vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti); předsudky a vžité stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace); důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích; uplatňování principu slušného chování (základní morální normy); význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti; tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého; lidská solidarita, osobní příspěví k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

OSV – Osobnostní rozvoj – Rozvoj schopností poznávání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů, dovednosti pro učení a studium.

OSV – Sociální rozvoj – komunikace – řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků, cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání, dovednosti pro verbální i neverbální sdělování (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbální sdělování), specifické komunikační dovednosti (monologické formy – vstup do tématu – rétorika), dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů), komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.), efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresí a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace, pravda, lež a předstírání v komunikaci.

OSV - Sociální rozvoj – Kooperace a kompetice – rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednosti navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.), rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny), rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnutí situací soutěže, konkurence.

OSV – Morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti – dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí, problémy

v mezilidských vztazích, zvládnání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci